

dr hab. Agnieszka Olechowska, prof. APS
Instytut Wspomagania Rozwoju Człowieka i Edukacji
Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej
Warszawa

Warszawa, 2023-05-23

RECENZJA

rozprawy doktorskiej w j. angielskim autorstwa mgr Ronit Mandelblit
*Holistic Support Model in Opinions and Experiences of Specific Learning Disability (SLD)
Students*

przygotowanej pod kierunkiem prof. UAM, dr hab. Hanny Krause-Sikorskiej

Podstawa prawna sporządzenia recenzji

Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem w dniu 21.03.2023 r. przez Radę Naukową Dyscypliny Pedagogika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu do pełnienia funkcji recenzenta rozprawy doktorskiej mgr Ronit Mandelblit.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1789, dalej jako: u.s.n.), mającego zastosowanie w sprawie w związku z art. 175 ust. 1 Przepisów wprowadzających ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 3.7.2018 r. (Dz.U. 2018 r. poz. 1669), recenzent ocenia, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie pedagogika oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Ustawowe kryteria uzasadniające otrzymanie stopnia doktora można podzielić na formalne i merytoryczne.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 u.s.n. kryteria formalne to: posiadanie tytułu zawodowego magistra, zdane egzaminy doktorskie, przedstawiona i obroniona rozprawa doktorska. Kryteria te są poza zakresem oceny dokonywanej przez recenzenta w przewodzie doktorskim, którego uwaga winna się koncentrować na ocenie rozprawy doktorskiej.

Natomiast kryterium merytoryczne, uzasadniające nadanie stopnia doktora, dotyczy właśnie rozprawy doktorskiej. Przede wszystkim powinna ona stanowić **oryginalne rozwiązanie problemu naukowego** (co znajduje wyraz w postawionej w niej tezie lub tezach szczegółowych), dowodzić **ogólnej wiedzy teoretycznej** doktoranta w dyscyplinie pedagogika, a także **umiejętności prowadzenia samodzielnie pracy naukowej**. Z perspektywy tych właśnie kryteriów zostanie oceniona przedłożona do oceny rozprawa doktorska.

Podstawa faktyczna sporządzenia recenzji

Recenzja została sporządzona na podstawie oceny rozprawy doktorskiej w j. angielskim złożonej przez wnioskodawczynię mgr Ronit Mandelblit. Praca liczy 303 strony (w tym 26 stron bibliografii).

Teza rozprawy doktorskiej

Teza rozprawy doktorskiej jest kluczowym elementem oceny recenzenckiej, ponieważ całość pracy zmierza ku jej weryfikacji, a spełnienie warunku nowatorstwa postawionej tezy wypełnia warunek jednego z podstawowych kryteriów oceny rozprawy doktorskiej: dowiedzenia rozpoznania problemu naukowego i przedstawienia oryginalnego jego rozwiązania.

Choć autorka recenzowanej rozprawy nie sformułowała jej wprost, tezę pracy można wyprowadzić z jej treści i uznać, że jest ulokowana w obszarze nauczania/uczenia się studentów ze Specific Learning Disability w uczelniach wyższych i zakłada, że aby „to help students with learning disabilities, it is important to equip them in learning strategies, but at the same time give them emotional and social support and improve their academic self-efficacy” (s. 181).

Cele i problemy badawcze

Mgr Ronit Mandelblit przedstawi w ocenianej dysertacji trzy cele ogólne:

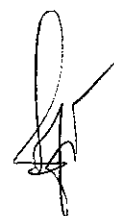
1. Cognitive goal - through this research goal it will be possible to obtain information about the students' experiences of participation in the Narrative Intervention Program (based on the Holistic Support Model) and their perception of it. The study will also increase knowledge about academic students with LD and a level of understanding of their everyday behaviors, perceptions, and emotions.
2. Theoretical goal - second goal is to rebuild the concepts underlining the Narrative Intervention Program. Research will allow to improve the Holistic Integrative Support Model based on student's perception. It may also apply to Bandura's model of self-efficacy – to expand it in the context of possible support for students with learning disabilities (with insight into the concept from the perspective of narrative approach).
3. Practical goal - the purpose of the research is to offer the higher education institutions and specialists working with academic students (and other adults) with LD the tools and to upgrade the strategies of working with those students. This can cover implementation of the support programs based on Narrative Intervention Program (or it's elements) as well as bringing new strategies for treatment and work with students based on the Holistic Integrative Support Model. This will be possible after examining the students' perception and experiences about the program” (s. 185).

Z uwagi na jakościowy charakter badań narracyjnych, pytania badawcze były modyfikowane przez autorkę w trakcie procesu badawczego i ostatecznie sformułowała trzy. Pierwsze z nich dotyczy ogólnej charakterystyki osobistych narracji studentów sprzed i po ich udziale w Narrative Intervention Program. Drugie koncentruje się na wybranych tematach jakie zostały ujawnione w osobistych narracjach studentów. Trzecie, na doświadczeniach studentów z ich uczestniczenia w programie interwencyjnym.

W celu udzielenia odpowiedzi na pytania badawcze autorka przeprowadziła badania jakościowe w metodologii analizy narracyjnej w grupie 30 studentów z diagnozą SLD, dokonała analizy i interpretacji pozyskanych danych i sformułowała wnioski istotne pod względem aplikacyjnym.

Wybór tematu rozprawy doktorskiej

Problematyka doświadczeń osób ze Specific Learning Disability jest dość dobrze znana i często podejmowana w literaturze pedagogicznej, jednak jak słusznie wskazuje

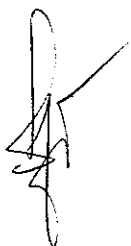
autorka „however there are multiple research data in the field of student support with specific learning disability (SLD) but there is still a knowledge gap regarding older students in academia with this specific disorder” (s. 3). Ponadto, „Today, there is a marked increase in the number of students with learning disabilities enrolled in academic institutions” (Abstract), natomiast wciąż nie ma zbyt wielu doniesień na temat stanowiących znaczące wsparcie programów pomocy młodym dorosłym podejmującym wysiłek dalszego rozwoju na etapie studiów wyższych. Przeciwnie, wydaje się, że dotychczas stosowane sposoby, jak m.in. syntetycznie przedstawiony w pracy Holistic Support Model, wymagają dalszej ewaluacji i doskonalenia. Podjęcie zatem przez mgr Ronit Mandelblit badań w obszarze metod skutecznego wspierania students with SLD jest trafne i uzasadnione zarówno poznawczo jak i użytecznie.

Struktura rozprawy doktorskiej

Przedstawiona do oceny dysertacja liczy 303 strony (oprócz stron tytułowych, Acknowledgements, spisu treści, wykazów tabel i schematów oraz streszczeń). W części zasadniczej praca składa się ze Wstępu, 6 rozdziałów, wykazu bibliografii oraz załączników.

The first chapter (s. 5-62) describes research findings concerning developmental stages, challenges, and coping mechanisms which characterize today's young people. Treść rozdziału jest skonstruowana w sposób interdyscyplinarny, udowadniając erudycję autorki i jej dobrą orientację w literaturze przedmiotu. Oprócz wyjaśnienia pojęcia młodej dorosłości autorka trafnie uwzględniła w nim współczesny kontekst społeczno-kulturowej transformacji, wyznaczającej wieloaspektowe uwarunkowania „stosunkowo długiego” w Izraelu wchodzenia przez młodych dorosłych w nowe dla nich role osobiste i społeczne, w tym związane z obowiązkiem udziału w wojsku lub national service.

W rozdziale drugim (s. 63-111) autorka skupiła się na przedstawieniu „definitions for specific learning disabilities, concepts and classifications, learning disabilities among children and adults and models for treatment. Problematykę learning disabilities autorka przedstawiła dość szczegółowo, uwzględniając historyczny rozwój definiowania fenomenu na przestrzeni rozwoju nauki, jak i zmienność obrazu learning disability in the Lifecycle. Zarysowała także specyfikę postrzegania learning disability w Izraelu, a także w podstawowy sposób dokonała przeglądu modeli oraz form wspierania osób z SLD w procesie edukacji. Rozdział drugi autorka zakończyła konkluzją, a w której w szczególny sposób podkreśla złożoność problemu SLD u młodych dorosłych, co następnie koresponduje ze sposobem w jaki został

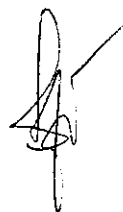
skonstruowany Narrative Intervention Program, co świadczy o umiejętności autorki w zachowaniu wewnętrznej spójności treściowej pracy.

Rozdział trzeci (s. 112-169) „presents an overview of Israel's mainstream education system, including general data and organizational structure. The theoretical models on which the Israel Ministry of Education relies regarding students with learning disabilities are also presented” (s. 112). Dzięki szczegółowemu i uporządkowanemu przedstawieniu „the world of a student with learning disabilities in the higher education system” (s.112) autorka umiejętnie osadziła w tym kontekście założenia które korespondują ze sposobem skonstruowania Narrative Intervention Program.

W rozdziale czwartym (s. 170-203), autorka zaprezentowała program badań własnych. Uzasadniła w nim zarówno zastosowanie konstruktywistycznego podejścia jakościowego w strategii fenomenologicznej, jak i posłużenie się metodologią badań narracyjnych jako powiązanych z psychology of the personality. W rozdziale tym znajdziemy również sformułowanie celów i problemów badawczych, charakterystykę procedury badań, population sample of students with learning disabilities oraz opis sposobu analizy danych badawczych. W tej części pracy autorka zapoznaje czytelników również z Narrative Intervention Program based on Holistic Support Model.

Rozdział piąty (s. 204-236) zatytułowany jest Research findings i „presents the findings of the current study based on a qualitative analysis of the interviews conducted with students with learning disabilities before and after their participation in the support program. Four main themes were revealed during the data analysis, and the themes themselves, as well as the connections between them, provide insight into the inner world of students with learning disabilities and the type of support that they need” (s. 204). Na podstawie analizy wyników pozyskanych danych badawczych autorka przedstawia wyniki ich analizy w podziale na cztery grupy tematyczne: 1) the student's perception of his or her learning disability. 2) the effect of the learning disability on life choices, 3) the perception of academic self-efficacy and 4) the factors which the students perceive as encouraging academic success despite their disabilities, following their participation in the support program at the academic center. Ta część pracy jest szczególnie interesująca i wnosi nową wiedzę dotyczącą wieloaspektowych perspektyw postrzegania SLD przez poszczególnych studentów, którzy wzięli udział w badaniach.

Właściwą część pracy kończy rozdział szósty, „Discussion” (s. 237-276), w którym wyniki badań zostały odniesione do treści przedstawionej w teoretycznych rozdziałach pracy i w ten sposób pozwoliły na stworzenie Extended Holistic Support Model. Ta część pracy ma

również znaczący walor aplikacyjny, można znaleźć w niej nie tylko odpowiedzi na postawione problemy, ale także istotne wskazówki do wykorzystania zarówno przez studentów z SLD, jak i ich nauczycieli w uczelni wyższej. Choć autorka pracy nie pisze o tym wprost, wyniki jej badań mogą mieć również wartość profilaktyczną. Mogą bowiem stanowić wartościową lekturę dla osób, które dopiero w przyszłości będą wychowywały lub uczyły dzieci, młodzież lub młodych dorosłych z SLD.

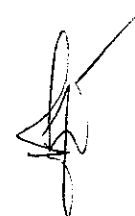
Metodologia badań doktorskich

Każde postępowanie badawcze w nauce wymaga określonych czynności badawczych, a co za tym idzie przyjęcia określonej procedury postępowania badawczego odpowiadającego uznanym kryteriom poznania naukowego i regułom metodologicznym. Zgodnie z tymi założeniami autor badań powinien sformułować ich cel oraz postawić pytania/problemy badawcze, wybrać odpowiednie do problemu badawczego metody, techniki i narzędzia badań, a także zaprojektować adekwatne do uzyskanych danych metody ich analizy i formułowania wniosków.

Autorka recenzowanej pracy nie deklaruje wprost, iż zastosowała metodologiczny model indukcjonizmu, uznający „za ostateczny, epistemologicznie niekwestionowalny fundament wiedzy naukowej fakty empiryczne dane w doświadczeniu” (Szlachta 2004. s.692), wynika to jednak z programu badań własnych. Mając na uwadze, że autorka wyprowadza wnioski na drodze uogólniania przesłanek wynikających z analizy wypowiedzi poszczególnych respondentów należy przyjąć, że zastosowała właśnie model metodologiczny indukcjonizmu.

Przyjęty model analizy indukcyjnej jest właściwy dla jakościowego podejścia do badań, którego wykorzystanie w projektowaniu i prowadzeniu badań autorka podkreśla w wielu miejscach pracy, np.: „To describe the experiences of students participating in Intervention Program based on Holistic Support Model the research in a **qualitative-narrative** approach was designed” (s. 4); „I decided to gather knowledge with **qualitative approach** and not the quantitative because I did not want to gather the objective and representative knowledge but deep insight and full understanding of student’s perspective” (s. 173); „This study is based on the constructivist **qualitative research approach**” (s. 173), itd.

Podejście jakościowe w badaniach empirycznych zakłada subiektywny charakter zarówno własnej wiedzy jak i możliwości poznawania świata. Autorka ma świadomość tego warunku prowadzenia badań w podejściu jakościowym, np. w ostatniej części 6. rozdziału

pracy pisze: „As the researcher of this study, I too, am not free of thoughts and emotions regarding the researched topic, and despite my paying attention to and being aware of possible personal biases, it is inevitable that they have influenced the analysis of the data and my interpretation of the research findings” (s. 271). Co również ważne, bo świadczące nie tylko o konstatacji istniejących ograniczeń, ale także dążeniu do uzyskania jak najbardziej obiektywnych wyników badań, autorka potrafi zastosować odpowiednie sposoby, ograniczające znaczenie tego rodzaju trudności. Pisze np. „to overcome this limitation, I used several techniques that enhanced my reflectiveness, for example, a self-interview, a research journal, and memoranda. These techniques were described at length in section 2.8 and the insights I derive from them are described in section 2.9” (s. 271).

Autorka posłużyła się metodologią badań narracyjnych, słusznie dbając o to, aby położyć odpowiedni nacisk na historię życia uczestnika, identyfikując informacje mogące rzucić światło na osobę biorącą udział w badaniach z wielu perspektyw, uwzględniając i poddając analizie zarówno negatywne, jak i pozytywne osobiste doświadczenia studentów i koncentrując się na znaczeniach jakie to właśnie te osoby nadają określonym wydarzeniom.

Dzięki dwukrotnemu przeprowadzeniu pogłębionych, częściowo ustrukturyzowanych wywiadów możliwe stało się porównanie doświadczeń tych samych studentów przed i po ich udziale w Narrative Intervention Program, a także zaproponowanie wzbogacenia wyjściowego modelu i opracowanie The Extended Holistic Support Model.

Zalety rozprawy doktorskiej

Niewątpliwą zaletą badań przeprowadzonych w procesie przygotowywania ocenianej rozprawy doktorskiej jest zaadresowanie ich do młodych dorosłych – studentów studiów wyższych, których wypowiedzi pozwoliły na poznanie historii ich życia w wielowątkowym kontekście tworzonym przez doświadczane Specific Learning Disability „before and after they participated in an intervention program”, „self-perception of students with specific learning disability (SLD) during their life” and „sheds light on the way students with those disabilities perceive themselves and how they cope in the various life cycles not only with the intervention program but also without it”. Jako cenny aspekt pracy postrzegam także uzupełnienie wiedzy dotyczącej doświadczeń studentów uniwersytetu mających SLD jako odbiorców *Holistic Support Model* oraz powiązanie go z poczuciem student’s academic self-efficacy, atakże zaproponowanie i przeprowadzenie w praktyce Narrative Intervention Program.

Istotną wartością pracy jest również wzbogacenie wyjściowego Holistic Support Model i opracowanie na podstawie wyników badań Extended Holistic Support Model, obejmującego nowe w porównaniu z pierwotnym modelem obszary wskazane przez uczestników badań jako istotne w procesie radzenia sobie z SLD na etapie studiów w uczelni wyższej.

Docenić należy również potencjał aplikacyjny pracy doktorantki.

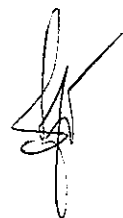
Uwagi polemiczne i krytyczne do rozprawy doktorskiej

W przyjętym przez autorkę podejściu jakościowym głównym założeniem jest uznanie ważności narracji osób uczestniczących w badaniach w celu utworzenia dokładnej analizy badanego zjawiska. W odróżnieniu od podejścia ilościowego, w podejściu jakościowym liczebność próby jest zatem uwarunkowana bardziej głębokością niż rozległością zebranych danych, a reprezentatywność próby nie jest kluczowym wymogiem jaki musi zostać spełniony.

Istotnym elementem procesu badawczego, na który chciałabym szczególnie zwrócić uwagę jest zatem **sposób** doboru próby przez doktorantkę.

Jak wynika z treści pracy, próba badawcza składała się z osób, które prezentowały określone właściwości: były studentami, miały od 18 do 30 lat, posiadały diagnozę SLD, uzyskiwały wsparcie z powodu SLD w przeszłości. Autorka informuje też, że „There was a total of 50 students who applied, of which only 30 students were selected that met the criteria presented” (s.193).

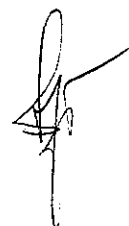
Cechą rozpoznawczą badań w podejściu jakościowym jest brak jednoznacznych wskazówek jak liczna powinna być próba badawcza. Celem tego rodzaju badań nie jest bowiem charakterystyka danego zjawiska miarami statystycznymi, ale identyfikacja różnorodnych postaw, opinii, potrzeb czy problemów związanych z badanym zagadnieniem. Na wstępie do badań trudno jest zatem przewidzieć jak duża liczba wypowiedzi pozwoli na zgromadzenie możliwie pełnej wiedzy, mierzonej nie liczbą osób biorących udział w badaniach, ale faktem, iż kolejne narracje nie wnoszą już nowych informacji do już zgromadzonych danych. Zastanawia mnie zatem dlaczego w badaniach przeprowadzonych przez autorkę rozprawy liczebność próby została ustalona zanim zostało stwierdzone, iż zebrano wystarczająco szeroki zasób doświadczeń (określany m.in. na podstawie faktu, iż kolejne prowadzone wywiady nie wnoszą już nowych informacji)? Jakie przesłanki przemawiały za tym, że spełnienie kryterium wieku, posiadania diagnozy SLD oraz

doświadczeń z procesu wspierania edukacyjnego było już wystarczające, aby uznać, że 30 osób będzie odpowiednią pod względem liczebności grupą (nie za dużą, ani nie za małą), dla zgromadzenia wyczerpujących, maksymalnie pewnych danych?

W dalszej części pracy, już o zrekrutowanych uczestnikach, dowiadujemy się, że: „The participants were engaged in different fields of study (namely: law 9 students, health systems administration 3 students, behavioral sciences 7 students, nutrition 5 students, and business administration 6 students and were diagnosed with specific learning disabilities, such as dyslexia, dyscalculia, and dysgraphia. In addition, women, and men of different ages (as mentioned, the age range was from 18 to 30) and different family statuses were represented (7 married, 23 single). All participants were in the first year of their studies in academic year 2019/2020” (s. 193). Z tym fragmentem treści łączy się drugie moje zapytanie, także dotyczące właściwości osób biorących udział w badaniu, ale w tym przypadku, skupiające się na cechach związanych z ich family status oraz fields of study. Zwrócę moją uwagę szczególnie na tę drugą właściwość. Zastanawia mnie bowiem, dlaczego grupę składającą się z (co najmniej) trzech segmentów (dysleksja, dysgrafia, dysortografia) potraktowano jako homogeniczną? Co zadecydowało, że uznano, iż dla charakteru doświadczeń w czasie studiowania nie ma znaczenia fakt, czy rozpoznano u danej osoby dysleksję, czy dysgrafię, czy dyskalkulię? Czy uznano, iż studenci z dyskalkulią studiujący np. nutrition, będą mieli podobne doświadczenia co ci, którzy studiują behavioral sciences, a ci, którzy mają dysleksję doświadczają podobnych trudności studiując prawo, co ci, którzy studiują np. business administration? Czy nie właściwsze byłoby sądzić, że w tej samej grupie studentów z dyskalkulią ci, którzy studiują na kierunkach, dla których charakterystyczne jest posługiwanie się wzorami matematycznymi i dokonywanie skomplikowanych obliczeń mogą mieć inne doświadczenia niż ci, którzy studiują na kierunkach, na których tego typu działania, jeśli w ogóle występują, to występują sporadycznie?

Z zamieszczonego w rozprawie opisu próby badawczej nie wynika jakie specjalności studiów studiują poszczególne osoby biorące udział w badaniach (Tabela nr 12 obejmuje tylko family status oraz rodzaj learning disability), co oznacza, że nie można w jednoznaczny sposób wnioskować na powyższy temat tylko na podstawie treści rozprawy. Interesujące byłoby zatem poznanie szerszego uzasadnienia decyzji autorki co do uwzględnionych i nieuwzględnionych właściwości poszczególnych osób jako kryteriów decydujących o ostatecznym udziale danej osoby w procedurze badawczej lub jej z niej wyłączeniu. Wydaje się bowiem, że biorąc pod uwagę zróżnicowanie charakteru trudności u osób z odmiennymi rodzajami SLD (dysleksją, dysgrafią i dyskalkulią), bardziej właściwe mogłoby być

potraktowanie tych grup jako osobnych segmentów (trzech grup), zaś określenie ostatecznej liczebności poszczególnych segmentów w toku prowadzonej na bieżąco analizy gromadzonego materiału (ponieważ wyodrębnione segmenty mogą być wewnętrznie również niejednorodne).

W odniesieniu do sposobu doboru próby można postawić jeszcze inne pytania, np. dlaczego nie brano pod uwagę wymagań stawianych na poszczególnych kierunkach studiów osobom z danym rodzajem SLD w zestawieniu z ich słabymi, ale również mocnymi stronami w funkcjonowaniu poznawczym? Jak też, czy sama diagnoza danego rodzaju SLD mogła być wystarczająca bez uwzględnienia charakterystycznych przejawów danego rodzaju trudności u konkretnej osoby? Dysleksja, dysgrafia i dyskalkulia, w zależności od przyczyn jakie prawdopodobnie je wywołały, charakteryzują się przecież także niekiedy znaczącym zróżnicowaniem wewnętrznym.

Do polemiki w tym zakresie uprawnia m.in. charakterystyczna cecha dynamiki i indywidualnej zmienności objawów SLD u poszczególnych osób, na danym etapie życia czy w danym kontekście. Nawiązującym do tego spostrzeżenia może być przykład z ostatnich miesięcy, jakim jest zaprezentowanie wyników badań osób z dysleksją przeprowadzonych przez Helen Taylor i Martina Davida Vestergaarda z Uniwersytetu w Cambridge. Autorzy w artykule opublikowanym w 2022 roku w *Frontiers in Psychology*, zwracają uwagę na wyróżniającą się zdolność osób z dysleksją w zakresie *specialization in cognitive search*, i ukazują szczególne znaczenie tej kompetencji w warunkach edukacyjnych, środowisku akademickim oraz miejscu pracy. Autorzy twierdzą wręcz, że może być niezbędna nawet zmiana kulturowa wspierająca tę kompetencję osób z dysleksją po to, aby ludzkość poradziła sobie ze stojącymi przed nią wyzwaniem. *Fields of study* wydaje się zatem nie być bez znaczenia dla doświadczeń studentów biorących udział w badaniach.

Na zakończenie części krytycznej i polemicznej niniejszej recenzji chciałabym jeszcze zwrócić uwagę na sposób przedstawienia schematu *The Holistic Support Model* (Figure Number 2, s. 181 oraz s. 264), szczególnie chciałabym zwrócić uwagę na kierunek strzałek prowadzących od „Cognitive Support”, „Emotion Support” and „Social Support” to „Academic Self-Efficacy. Aktualnie na schemacie są one skierowane tylko w jedną stronę. Tymczasem wiadomo jest, że skoro doświadczenia studentów z SLD mają charakter dynamiczny i autorka zakłada, iż udzielenie wieloaspektowego wsparcia może mieć znaczenie dla tych doświadczeń (dowodem na to jest propozycja *The Expanded Holistic Support Model*); to również należałoby uwidocznnić na schemacie kierunek odwrotny, mówiący o tym, że także

charakter/cechy „Academic Self-Efficacy” osób z SLD powinny wpływać na dobór określonych działań w poszczególnych obszarach wspierania. Zatem strzałki pomiędzy wymienionymi komponentami schematu również powinny być obustronne (podobnie jak pozostałe na tym samym schemacie).

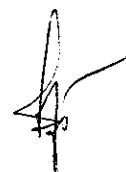
Pragnę jednak zaznaczyć, iż powyższe uwagi krytyczne nie wpływają negatywnie na całościowy odbiór programu badawczego oraz będącej jego efektem rozprawy. Powinny raczej stanowić przyczynek do dalszego namysłu, naukowych dyskusji oraz doskonalenia warsztatu naukowego doktorantki.

Aspekty formalne i językowe rozprawy doktorskiej

Dla jasności wyводу oraz poprawności zrozumienia treści rozprawy oraz wyników przeprowadzonych badań niezwykle istotna jest cecha klarowności i konsekwencji w zakresie stosowania kluczowych pojęć. Chcę zatem jeszcze zwrócić uwagę na pewien brak konsekwencji w stosowaniu w rozprawie niektórych pojęć, co często, choć nie zawsze, może być wyjaśnione przez stosunkowo dużą liczbę zbliżonych pojęć, w potocznym użyciu stosowanych często w sposób synonimiczny. Przykładowo, niekiedy program wsparcia, w którym brali udział studenci nazywany jest „Intervention Program” (s. 4), innym razem „Narrative Intervention Program” (s. 179); Podobnie rzecz ma się z określeniami: „academic students with LD” (s. 185), „students with learning disability”, (s. 187) vs „students with specific learning disability” (s. 187); jakkolwiek synonimiczny sposób używania określeń *Intervention Program/Narrative Intervention Program* można uznać za poprawny, to pojęcia „learning disability” i „specific learning disability” już nie, ponieważ „learning disability” is an „umbrella” term describing a number of other, more specific learning disabilities, jak np. (poza dysleksją, dysgrafią i dyskalkulią), również „non-verbal learning disabilities” czy też „oral/written language disorder and specific reading comprehension deficit” (Learning Disabilities Association of America).

Podsumowanie

W świetle przeprowadzonej analizy i oceny przygotowanej w j. angielskim rozprawy doktorskiej autorstwa mgr Ronit Mandelblit, w kontekście przewidzianych prawem kryteriów wymagających spełnienia dla uzyskania stopnia naukowego doktora, stwierdzam, że kryteria te zostały spełnione, a praca zasługuje na ocenę pozytywną ponieważ **stanowi oryginalne**

rozwiązanie problemu naukowego, dowodzi ogólnej wiedzy teoretycznej doktorantki w dyscyplinie pedagogika a także dowodzi jej umiejętności prowadzenia samodzielnie pracy naukowej.

Konkluzja

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska pt. *Holistic Support Model in Opinions and Experiences of Specific Learning Disability (SLD) Students* autorstwa mgr Ronit Mandelblit, przygotowana pod kierunkiem prof. UAM, dr hab. Hanny Krause-Sikorskiej odpowiada warunkom określonym w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) w związku z tym wnoszę o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora.

